

Відповідь

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на проект експертного висновку ГЕР №10 підсумків роботи ЕГ із проведення акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми 1308 «Геохімія і мінералогія»,

рівень вищої освіти Магістр, спеціальність 103 – Науки про Землю

До розділу 2. Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ на звіт ЕГ	Підсумки роботи ЕГ та їх оцінка ГЕР	Коментар КНУТШ
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.</p> <p>Сильними сторонами ОП «Геохімія і мінералогія» є чітко сформовані цілі та завдання. З метою урахування тенденцій розвитку ринку праці експертною групою було проведено аналіз ринку праці та вивчення досвіду підготовки фахівців за даною освітньою програмою в інших регіонах України та в країнах Європи. Ціль ОП відповідає місії та стратегії розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ННІ «Інститут геології». Дана освітня програма та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.</p>	<p>Визначення слабких сторін є безпідставним і суперечить аналізу інших критеріїв звіту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - при описі критерію 8 (підкритерій 2) експерти відзначають що «Перегляд ОП відбувається раз на рік»; - активне залучення роботодавців до організації освітнього процесу і до безпосередньої участі в ньому описується при аналізі Критерію 6 (підкритерії 3 і 4). <p>В аналізі підкритеріїв критерію 1 не названо жодного недоліку на які здійснюється посилання в обґрунтуванні рівня відповідності критерію 1</p>	<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми</p> <p>Рівень відповідності (експертна група) - A Рівень відповідності (ГЕР) - B</p> <p>1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм</p> <p><i>Виглядає на сильний підкритерій: наведені посилання на реальні аналогічні освітні програми іноземних вузів, однак на сайті кафедри немає ніякої інформації щодо стажувань працівників кафедри хоч би в одному з цих університетів, бо лише спілкування з науковцями зі Словаччини це замало. Важко зрозуміти яким чином був отримай досвід з інших університетів, оскільки читання програм в інтернеті на рівень «А» однозначно замало. Про стажування працівників кафедри немає н слова ні в само оцінюванні, ні на сайті кафедри.</i></p> <p><i>Окрім того, незрозуміло яким чином оцінювали експерти на рівень «А» урахування тенденцій ринку праці, якщо у розділі «вакансії» є лише 4 пропозиції, з яких частина з дефайнами 2016 року?</i></p>	<p>1.3. Не погоджуємось із зауваженням. Не зрозуміло на що спирається шановний експерт, «однозначно» стверджуючи, що «лише спілкування з науковцями зі Словаччини» та «читань програм в інтернеті» це замало для формування цілей ОП. Чи існує документ, який регламентує кількість університетів, які для цього треба відвідати та необхідність особистої присутності де б то не було. З усією повагою до чиеїсь суб'єктивної думки, погодитись з нею неможливо. Адже ОП формувалась не на «порожньому місці». Досвід досліджень в напрямку мінералогії та геохімії в Київському університеті має багату історію. Тому в ОП «Геохімія і мінералогія», базуючись на існуючому досвіді, враховано потреби та виклики сьогоdnішнього дня і світові тенденції розвитку галузі, які відстежуються співробітниками як засобами особистого спілкування та безпосереднього спостереження, так і користуючись можливостями, що надає нам інтернет-простір. Що ж стосується зауваження про обмежену кількість вакансій на сайті та їх застарілість, то, можливо, з цим можна частково погодитись.</p>

<p>Визначити періодичність перегляду та оновлення ОП відповідно до вимог часу; посилити участь роботодавців у залученні до освітнього процесу.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 1. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1. ОП «Геохімія і мінералогія» має високий рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1, 1.2, 1.3 та 1.4. Освітня діяльність за цією програмою відповідає Критерію 1 з незначними недоліками, що є несуттєвими.</p>			<p>Але, чи зобов'язаний ЗВО безпосередньо займатись працевлаштуванням випускників? Мабуть, в сьогоdnішніх умовах, ні. Виїзна комісія пересвідчилась в тому, що більшість випускників ОП знаходять, при бажанні, своє місце в професії, чому у великій мірі сприяють викладачі та співробітники кафедри, оскільки зв'язок із роботодавцями підтримується повсякчасно. Від практики розміщення вакансій на сайті дійсно відмовились, як і зазначив експерт, ще в 2016 році, оскільки ситуація змінюється швидше, ніж можна на неї зреагувати. Необхідно було видалити цю рубрику.</p> <p>Вважаємо і зауваження ГЕР і зниження оцінки за цим критерієм (з А до В) є безпідставними</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. Співпраця з роботодавцями щодо узгодження цілей та завдань практичної підготовки здійснюється через залучення їх до обговорення, перегляду та вдосконалення ОП. Обсяг освітньої програми та окремих її компонентів відповідає Галузевому стандарту вищої освіти України 103 «Науки про Землю» від 21.11.2019 року. ОП виокремлює вибір навчальних дисциплін інтегрованих, загальних та фахових компетентностей, які забезпечують якісну підготовку фахівця в даній галузі. Експертна група встановила, що матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх</p>	<p>«Положення про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір навчальних дисциплін» (п.2.2) (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF) не обмежує вибір здобувачів вищої освіти тільки дисциплінами вільного вибору з ОП, на якій вони навчаються, а, навпаки, надає широкі можливості для вибору практично будь-якої дисципліни, що викладається в університеті і навіть за його межами (п.п. 2.2.1-2.2.7 Положення).</p>	<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми Рівень відповідності (експертна група) - В Рівень відповідності (ГЕР) - В</p> <p>2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання</p> <p><i>Абсолютно неприйнятним є перевантаженість студентів лекціями: 568 год, тоді як на лабораторні заняття припадає 16 год, семінарські - 52 год. , практичні - 86 год.</i></p>	<p>2.8 Ми категорично не погоджуємось із заявою експерта про недостатність практичної складової у загальному навантаженні. ЕГ комісія детально вивчала це питання. Експертам було наочно продемонстровано, що таке враження є уявним. По-перше, у списку дисциплін присутній «Науково-дослідницький практикум». Ця дисципліна передбачає сумарно 234 години самостійної роботи, під час яких студенти виконують самостійні наукові дослідження в навчальній лабораторії або одній зі спеціалізованих аудиторій. При цьому мають можливість одержати консультації досвідчених спеціалістів. По-друге, в межах самостійної роботи студентів, багатьма програмами дисциплін передбачено виконання практичних завдань. Неповний перелік прикладів:</p>

<p>компонентів, методів навчання та оцінювання засвідчує, що освітні компоненти в цілому відповідають цілям ОП та у сукупності забезпечують досягнення програмних результатів навчання. Вибір індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої школи регламентується наявними положеннями про вибір спеціальності, про вільний вибір навчальних дисциплін та право здобувача на академічну мобільність, вибір конкретного місця проходження практики, а також отримання диплому про вищу освіту та додаткову професійну кваліфікацію. Положення ґрунтуються на засадах студентоцентрованого підходу і вільного творчого навчання, що гарантує студентам побудову індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням власного потенціалу та професійних інтересів.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.</p> <p>Магістранти мають обмежений кількісний вибір навчальних дисциплін, що передбачає необхідність вдосконалення цього механізму в майбутньому.</p>	<p>Тому вважаємо, що підстави для зниження оцінки за Критерієм 2 до рівня В відсутні</p> <p>Додатково зауважимо що підкритерії 1 ОП помилково визначена як освітньо-професійна, а не освітньо-наукова якою вона є.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Дисципліна «Петрографія технічного каміння» в формулюванні мети декларує розвиток навичок петрографічного дослідження технічного каміння, а пункт 3 завдання дослівно виглядає так: «Розвинути навички петрографічного дослідження технічного каміння». Звичайно, що без виконання практичних робіт досягнення цієї мети не є можливим (на самостійну роботу припадає загалом 86 годин). 2. Мета дисципліни «Петролого-геохімічне моделювання геологічних процесів» полягає в детальному ознайомленні студентів, крім наукових засад, з методами та методиками петролого-геохімічного моделювання геологічних процесів та, що важливо, методами їх реалізації. Завдання ж курсу, крім іншого, передбачає «оволодіння професійними навичками застосування методу геохімічного моделювання геологічних процесів для вирішення широкого спектру фундаментальних та прикладних геологічних задач» (на самостійну роботу припадає загалом 90 годин) . 3. Програма дисципліни «Експертиза і діагностика дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння» містить наступне формулювання мети: «надати студентам теоретичні і практичні основи сучасних методик діагностики та методологічних підходів експертизи природного каміння та синтетичних матеріалів, навчити проведенню діагностики, експертної оцінки якості дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння». Завдання ж напряму полягає у формуванні навичок користування оптичним, прецизійним аналітичним та спеціалізованим гемологічним обладнанням (на самостійну роботу припадає загалом 102 години).
--	---	--	--

			<p>Практичні (самостійні) завдання, так само, виконуються в спеціалізованих аудиторіях, навчальній лабораторії або комп'ютерному класі інституту, в залежності від їх характеру. Нагляд за їх виконанням покладений на фахівців у відповідній області.</p> <p>Крім наведеного вище, студенти, що навчаються за ОП «Геохімія і мінералогія» мають можливість одержати практичні навички завдяки проходженню «Науково-дослідної практики за спеціалізацією» (150 годин) та під час написання кваліфікаційної роботи (загальний об'єм складає 570 годин), яка обов'язково передбачає застосування одержаних в ході навчання практичних навичок.</p> <p>Підсумовуючи наведене вище, вважаємо, що загальна кількість годин, відведених на опанування практичних навичок та застосування теоретичних знань на практиці є цілком достатнім та збалансованим і не потребує перегляду.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.</p> <p>Наявність чітких і зрозумілих правил для вступу на навчання, які враховують особливості ОП. Процедури вступу є чіткими та зрозумілими, що підтверджено в ході бесіди зі здобувачами та на вебсайті приймальної комісії ЗВО. Наявність публічного доступу до документів ЗВО, що регулюють вступ до освітньої програми та оцінку результатів навчання,</p>	<p>1) Зауваження щодо неповного обсягу реалізації академічної мобільності є незрозумілими – здобувачі вищої освіти за ОП користуються програмами кредитної і некредитної (наукові стажування) мобільності; 2) Згідно Закону України Про освіту (ст..8, п.5) «Результати навчання, здобуті неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі</p>	<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Рівень відповідності (експертна група) - В Рівень відповідності (ГЕР) - В</p> <p>3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми</p> <p>Формально, зауважень до підкритерію немає, однак</p>	<p>3.3. Не можемо погодитись з цими висновками. Мова іде про акредитацію безпосередньо ОП «Геохімія і мінералогія». Як зазначено у звіті самооцінювання: «В рамках ОП «Геохімія і мінералогія» протягом 2018-2020 рр. питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, не виникало». Про які саме приклади може іти мова в цьому випадку? Можливо, на думку експертів, ми повинні були, для демонстрації власної відповідності, штучно створити відповідні ситуації?</p> <p>3.4. Не погоджуємось із зауваженням. Згідно Закону України Про освіту (ст..8, п.5) «Результати навчання, здобуті шляхом</p>

<p>отриманих у інших ЗВО. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3. Академічна мобільність не реалізується у повному обсязі. Рекомендовано прискорити роботу над розробкою системи процедур визначення результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Рівень відповідності Критерію 3. Рівень В Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3. ОП та освітня діяльність в цілому відповідають визначеному критерію, з недоліками що не є суттєвими.</p>	<p>формальної освіти в порядку, визначеному законодавством». Отже, ЗВО позбавлені можливості вирішувати ці питання самостійно, що підтверджується практикою імперативного (без врахування точки зору ЗВО) встановлення МОН різних правил щодо визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми різних рівнів вищої освіти (магістра і доктора філософії). Крім того, згідно ст.38. Закону України Про освіту, органом який «формує вимоги до ... визнання результатів неформального та інформального навчання» називається Національне агентство кваліфікацій.</p> <p>Тому вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 3 до рівня В немає.</p>	<p><i>ставити оцінку "А" як вимагає ЗВО у своїх відповідях на зауваження експертів без наведення прикладів успішного застосування цих критеріїв є безпідставним.</i></p> <p>3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми</p> <p><i>Також категорично не погоджуюсь з ЗВО, котрі апелюють до невідповідності законодавства щодо зарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, адже це можна робити в рамках академічної автономії ЗВО.</i></p>	<p>неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством». Таким чином ЗВО позбавлені можливості вирішувати ці питання самостійно, що підтверджується практикою імперативного (без врахування точки зору ЗВО) встановлення МОН різних правил щодо визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми різних рівнів вищої освіти (магістра і доктора філософії). Крім того, згідно ст.38. Закону України Про освіту органом який «формує вимоги до ... визнання результатів неформального та інформального навчання» називається Національне агентство кваліфікацій.</p> <p>В такому правовому полі ЗВО не мають можливості, не порушуючи закон, виконувати рекомендації ЮНЕСКО щодо визнання неформальної освіти.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4. Здобувачі вищої освіти мають доступ до сертифікованої навчальної лабораторії мікроскопічних та рентгенівських методів</p>		<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою Рівень відповідності (експертна група) - А Рівень відповідності (ГЕР) - В</p> <p>4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний</p>	<p>4.2 Не погоджуємось із зауваженням. Всі робочі програми склалися згідно до єдиної узгодженої форми, яка містить усі необхідні рубрики та пояснення. В зауваженні експертів немає пояснень про те, чого саме не вистачає в робочих програмах. Декларується лише загальна претензія про невідповідність рівню «А» внаслідок неповноти інформації. Потребує пояснень: чи існують якісь формальні критерії відповідності певному рівню і в чому вони</p>

<p>дослідження мінеральної речовини кафедри мінералогії, геохімії та петрографії – де виконують власні наукові дослідження та кваліфікаційні роботи, опановують методи дослідження речовинного складу та методики інтерпретації одержаних результатів в тісному спілкуванні з викладачами та співробітниками лабораторії. Таке співробітництво робить студента повноправним учасником наукового процесу, розвиває, крім набуття суто професійних навичок.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4. Не виявлені.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 4. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4. ОП забезпечує висококваліфікований професорсько-викладацький склад. Функціонують сертифіковані лабораторії, проводяться сучасні наукові дослідження, навчання і викладання здійснюється на високому науково-методичному рівні.</p>		<p>спосіб) <i>Відсутність силябусів само по собі не є проблемою, оскільки на сайті Інституту геології для акредитованої ОП є робочі програми навчальних дисциплін; проблема в тому, що в цих робочих програмах інформація є далеко не повною для рівня "А"</i> <u>http://www.geol.univ.kiev.ua/docs/programs/mineral/metod_izotopnoi_geohronologii.pdf</u>.</p> <p>4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти <i>Цей пункт є найслабшим, оскільки про жодну інтернаціоналізацію не можна серйозно говорити за відсутності англomовної версії сайту не те що кафедри мінералогії, геохімії та петрографії, а й Інституту геології в тому вигляді в якому він є зараз (http://www.geol.univ.kiev.ua/en/). Тому рівень "А" виставлений експертами викликає здивування.</i></p>	<p>полягають. Можливо перш ніж перевіряти, необхідно було б виконавців з ними ознайомити. Якщо таких критеріїв немає, то немає і підстав для зниження оцінки. Суб'єктивний погляд експерта такою підставою бути не може.</p> <p>4.5 Твердження експертів про те, що лише відсутність англomовного варіанту сайту перекреслює інші ознаки інтернаціоналізації є, на нашу думку, упередженим і не відповідає дійсності. Це є недоробкою, але вона може бути легко виправлена упродовж тижня, а за відомим усім, браком часу найпростіші речі відкладаються на потім. Але це не може перекреслити інших здобутків, неповний перелік яких наведений у звіті самооцінювання. Англomовну сторінку сайту кафедри ми, як і збиралися, зробимо. Тим більше, що вона знаходиться в роботі і найближчим часом буде опублікована.</p> <p>Вважаємо що зниження оцінки за цим критерієм (з А до В) є безпідставним</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5. Внутрішня нормативна база Університету та ННІ «Інститут геології» в повному обсязі врегульовує механізми контрольних заходів, процедури</p>	<p>Як відзначають самі експерти при описі підкритерію 4, оскільки кваліфікаційні роботи здобувачів освіти за програмою є результатом їх власних експериментальних досліджень на оригінальному матеріалі. Загальноуніверситетська</p>	<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність Рівень відповідності (експертна група) - В Рівень відповідності (ГЕР) - В</p> <p>5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час</p>	<p>5.4. Невідповідності немає, оскільки відомості самооцінювання заповнювались до прийняття в КНУТШ «Положення про систему виявлення та запобігання академічного плагіату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (затверджене Вченою радою КНУ від 02.03.2020 р., протокол № 8; введене в дію Наказом Ректора № 197-32 від 10.03.2020 р.) (http://senate.univ.kiev.ua/wp-</p>

<p>оцінювання здобувачів ВО та питань дотримання академічної доброчесності. Сильними сторонами є наявність досконалої нормативної бази та політики ЗВО щодо критеріїв оцінювання, форм оцінювання здобувачів; усвідомленість викладачів та здобувачів у принципах академічної доброчесності; якісний підхід до оцінювання здобувачів у контексті об'єктивності оцінювання їх знань та навичок.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.</p> <p>Вибіркова перевірка магістерських кваліфікаційних робіт на плагіат.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 5.</p> <p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.</p> <p>Відповідає, в цілому, зазначеному критерію.</p>	<p>система виявлення та запобігання академічного плагіату наразі перебуває у стадії введення у дію (http://senate.univ.kiev.ua/?p=1352) і у квітні 2020 року всі кваліфікаційні роботи магістрів будуть перевірені системою «Unichesk»</p>	<p>реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності</p> <p><i>В очі впадає серйозна невідповідність між даними в самооцінюванні: з одного боку наголошується, що ЗВО є одним з 10 українських університетів, які задіяних в SAIUP (проекті сприяння академічної доброчесності в Україні, https://saiup.org.ua/universiteti-uchasniki/), котрий триває вже не один рік, а з іншого боку інформації про реальні приклади його впровадження немає, зокрема, лише з 2020 р. планується запустити перевірку для всіх магістерських робіт на базі тестової системи «Антиплагіат» інформаційно-обчислювального сектору ННІ «Інститут геології».</i></p>	<p>content/uploads/2020/03/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%83-%D0%B2%D0%B8%D1%8F%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%9A%D0%9D%D0%A3.pdf), Відповідно до нього передбачена перевірка системою UniChes випускних робіт магістрів у квітні 2020 року. Додатково додамо, що за ОП «Геохімія і мінералогія» явище плагіату практично унеможливлене, оскільки магістерські роботи (як зазначалось у звіті) виконуються в межах поточних (неопублікованих раніше) наукових досліджень, а здобувачі самостійно одержують оригінальні дані для інтерпретації при виконанні роботи.</p> <p>Таким чином, рекомендація ГЕР вже врахована і не потребує фіксації у висновку</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 6:</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.</p> <p>Якісний склад НПП дозволяє</p>		<p>Критерій 6. Людські ресурси</p> <p>Рівень відповідності (експертна група) - А</p> <p>Рівень відповідності (ГЕР) – В</p> <p>6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною</p>	<p>6.1 Із зауваженням не погоджуємось. Дивує настільки формальний підхід ГЕР до багатьох питань, а особливо до питань кваліфікації кадрового складу. Твердження про низьку наукову ефективність НПП вважаємо несправедливим. Експерт повинен будь яку</p>

<p>забезпечити досягнення цілей ОП та її програмних результатів навчання. У ЗВО існує практика активного залучення до освітнього процесу роботодавців, що позитивно впливає на рівень практичної підготовки студентів-магістрантів. Професійний розвиток викладачів та активне використання сучасних форм та методів навчання дозволяє забезпечувати високу якість освітнього процесу.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Не виявлені</p> <p>Рівень відповідності Критерію 6. Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6. ОП «Геохімія і мінералогія» та освітня діяльність за цією програмою в цілому відповідають Критерію 6 (має повне узгодження з вимогами критеріїв 6.1, 6.2., 6.3, 6.5, 6.6, а також частково 6.4.).</p>		<p>програмою цілей та програмних результатів навчання</p> <p><i>Без сумніву, що рівень викладацького складу забезпечує досягнення цілей навчання, однак якщо експерти вказують на рівень «А» для освітньо-наукового рівня, то високий рівень мають мати і НПП, які забезпечують цю освітню програму. Натомість аналіз вебсторінок викладачів показує низьку наукову ефективність, як на природничу галузь наук. Надзвичайно низька кількість публікацій з імпаکت-фактором, h-індекс деяких викладачів рівний 0, і гарант ОП – 2 це явно не те на що мають рівнятися інші освітні програми в Україні. Особливо прикро, що гарант програми з різним прізвищем ідентифікується в науково метричних базах даних і досі цього не виправив: ORCID https://orcid.org/0000-0003-1338-5272, https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194459071, https://publons.com/researcher/1931519/sergey-e-shnyukov/</i></p> <p>6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями</p> <p><i>Якщо лише один з викладачів задіяних в ОП мав можливість покращити свій професійний розвиток за кордоном, то це в жодному випадку не може бути оцінено рівнем «А»</i></p>	<p>проблему розглядати всебічно, а не лише ставити позначки у формальній таблиці.</p> <p>Не враховується специфіка спеціалізації навіть у ряду природничих наук (пошук об'єкта, відбір репрезентативних проб, їх доставка, первинна підготовка за складною і тривалою схемою, певна кількість видів аналізу великих серій проб, оцінка якості аналізу і, тільки після цього, інтерпретація даних). Все це потребує часу, матеріального забезпечення та серйозних додаткових зусиль, ентузіазму та високої кваліфікації кадрів.</p> <p>Застосований експертами красивий вислів «наукова ефективність» включає в себе лише кількісну складову (кількість статей та можливість подорожувати). При цьому невідомо чи розглянута ними якість статей.</p> <p>ГЕР, на відміну від виїзної групи, не звернули уваги на попередній виробничий досвід деяких НПП, що, очевидно, також свідчить про рівень кваліфікації та відповідальне ставлення до роботи.</p> <p>Кількість відповідних публікацій є достатньою для здобуття НПП які викладають на програмі вчених звань доцента та професора. Якою тоді «нормою» користується ГЕР?</p> <p>6.5. Не погоджуємось із зауваженням. Норм щодо кількостей закордонних стажувань не існує, ефективне стажування може відбуватись не тільки за кордоном.</p> <p>Загалом по Критерію 6: Вважаємо що підстав для зниження ГЕР оцінки за даним критерієм з А до В немає.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище</p>		<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	<p>7.6 Категорично не погоджуємось із зауваженням, як таким що є</p>

<p>та матеріальні ресурси</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 7:</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.</p> <p>Достатня інфраструктура ННІ «Інститут геології»: 6 спеціалізованих аудиторій та сертифікована навчальна лабораторія мікроскопічних і рентгенівських методів дослідження мінеральної речовини; наукова бібліотека ім. М. Максимовича; доступ до новітніх, у тому числі, англомовних публікацій; вільний доступ до електронних бібліотек та інших інформаційних ресурсів; власне книгосховище; працює сервер та обчислювальний кластер на 16 ядер. В навчальних корпусах Університету працює безпроводна Wi-Fi мережа Eduroam..</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.</p> <p>Рекомендуємо для швидкого реагування та вирішення конфліктних ситуацій запровадити скриньку-звернення студентів з будь-яких важливих питань.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 7.</p> <p>Рівень А</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.</p> <p>Критерій 7 та його підкритерії підтверджують наявний високий рівень матеріально-технічного</p>		<p>Рівень відповідності (експертна група) - А</p> <p>Рівень відповідності (ГЕР) – В</p> <p>7.6. Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми</p> <p><i>Формально, зауважень до підкритерію немає, однак ставити оцінку "А" як це зробили експерти без наведення прикладів успішного застосування цих процедур є безпідставним.</i></p>	<p>безпідставним (і не базується на звіті ЕГ).</p> <p>Звіт самооцінювання містить повну інформацію щодо процедур вирішення будь-яких конфліктних ситуацій, в тому числі пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією, які передбачені статутом університету. Також зазначено, що політика Університету направлена на попередження і профілактику цих негативних явищ.</p> <p>За час існування ОП конфліктні ситуації, на щастя, не виникали, що й висвітлено у звіті самооцінювання.</p> <p>Вважаємо що занижувати оцінку за програмою тому що на ній не було прикладів застосування загальноуніверситетських норм вирішення конфліктних ситуацій некоректно. Якщо йти за цією логікою на зразкову оцінку за критерієм, заслуговують тільки ті програми на яких були зафіксовані випадки сексуальних домагань/дискримінації/корупції тощо.</p> <p>Загалом по Критерію 7: Вважаємо що зниження ГЕР оцінки за даним критерієм з А до В є безпідставним.</p>
---	--	---	--

забезпечення реалізації ОП.			
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p> <p>Загальний аналіз щодо Критерію 8:</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. Аналіз документів, спілкування із здобувачами вищої освіти засвідчує, що ЗВО з кожним навчальним роком удосконалює процедуру затвердження та внесення суттєвих змін в ОП «Геохімія і мінералогія» відповідно до вимог ринку праці. Залучення роботодавців до перегляду та внесення пропозицій, змін в ОП проходить через залучення останніх до складу екзаменаційних комісій, виробничої діяльності, навчальних практик та ін. Керівництво Інституту та кафедри сприяє працевлаштуванню здобувачів через оголошення на кафедральному сайті і через особисту комунікацію зі здобувачами.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.</p> <p>Рекомендацією експертної комісії є необхідність висвітлити документи, що регулюють процес перегляду ОП на сайті кафедри, ЗВО, а також інформувати всіх стейкхолдерів про засідання</p>	<p>Із висловленим зауваженнями не можемо погодитись.</p> <p>1) Документи, які регулюють процес перегляду ОП оприлюднені на сайті ЗВО (сторінка науково-методичного центру http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm) і дублювати їх на сторінках кафедр немає потреби</p> <p>2) Робота з удосконалення ОП, як і зазначено комісією, проводиться повсякчасно та на різних рівнях (опитування студентів, побажання роботодавців, обмін досвідом з викладачами інших, в тому числі іноземних, ЗВО, власні пропозиції), але в «робочому порядку». Пропозиції щодо покращення ОП та дискусії з цього приводу не завжди відбуваються на засіданнях кафедри (конференції, приватні зустрічі тощо). Але, будь-які важливі рішення щодо внесення змін до ОП завжди обговорюються в присутності роботодавців, які обов'язково запрошуються на відповідні засідання (протоколи були представлені комісії). Документів які зобов'язують кафедру оприлюднювати свої протоколи на сайті не</p>	<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p> <p>Рівень відповідності (експертна група) - В</p> <p>Рівень відповідності (ГЕР) – В</p> <p>8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми</p> <p><i>зауважень до підкритерію немає, єдине що трохи дивує, це відсутність на сьогоднішній день "Асоціації випускників геологічного факультету"</i></p> <p>8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою</p> <p><i>формальних зауважень до підкритерію немає, однак коли йде мова про культуру якості ОП освітньо-наукового магістерського рівня, повинен робитись акцент на науковій роботі і дуже прикро, що в такому солідному ЗВО виконується лише одна держбюджетна тема (http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/science/) і то не на акредитованій ОП. Також прикрим є відсутність міжнародних грантів, що також не сприяє розвитку культури якості.</i></p>	<p>8.4. Зауваження незрозуміле: За ініціативою ННІ «Інститут геології» громадська організація «Асоціація випускників геологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/news/index.php?id=190219c) була створена ще у квітні 2019 року.</p> <p>Інформація із відомостей само оцінювання: «Більшість випускників підтримують тісні контакти із науково-педагогічними працівниками кафедри мінералогії, геохімії та петрографії ННІ «Інститут геології», надаючи у неформальному спілкуванні інформацію про власний кар'єрний шлях. У 2019 році Інститут ініціював створення громадської організації «Асоціація випускників геологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/news/index.php?id=190219c). Організація повинна сприяти накопиченню інформації про випускників Інституту. Створені видання: Геологія в Київському університеті та Випускники геологічного факультету Київського університету (http://geophys.knu.ua/docs/library/2016_VypuskyGeologichnogoFakultetu_GryshchukPI_VyzhvaSA.pdf). Робота зі збору та обробки інформації про випускників ведеться заступниками директора Інституту, кураторами академічних груп та представниками студентського самоврядування. Щорічно в день Сторінка 21 геолога відбуваються традиційні зустрічі випускників. Кращі випускники запрошуються</p>

<p>кафедри, комісії, вченої ради з питань перегляду, удосконалення ОП через інтернет ресурси. Запровадити постійний внутрішній аудит системи управління якістю освіти з представленням відповідних звітів та їх оприлюднення на сайті ЗВО..</p> <p>Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В.</p>	<p>існує.</p> <p>3) рекомендація щодо запровадження постійного постійний внутрішнього аудиту системи управління якістю освіти (з представленням і оприлюдненням відповідних звітів) не базується на вимогах ESG-2015. Такої практики немає в більшості провідних європейських університетів.</p> <p>На нашу думку, вагомих підстав для зниження оцінки за Критерієм 8 до рівня В немає.</p>		<p>на вручення дипломів, студентських квитків тощо.»</p> <p>Інформація із звіту ЕГ: «У 2019 р. Інститут ініціював створення громадської організації «Асоціація випускників геологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/news/index.php?id=190219c). Організація сприяє накопиченню інформації про випускників. Створені видання: Геологія в Київському університеті та Випускники геологічного факультету Київського університету (http://geophys.knu.ua/docs/library/2016_VypusknnykyGeologichnogoFakultetu_GryshchukPI_VyzhvaSA.pdf). Робота зі збору та обробки інформації про випускників ведеться заступниками директора Інституту та представниками студентського самоврядування. Щорічно в день геолога відбуваються традиційні зустрічі випускників. Кращі випускники запрошуються на вручення дипломів, студентських квитків тощо. Деякі випускники також є власниками підприємств на яких проходять практику здобувачі ОП. Більшість випускників підтримують тісні контакти з НПП кафедри мінералогії, геохімії та петрографії ННІ «Інститут геології», надаючи інформацію про власний кар'єрний шлях.»</p> <p>8.7. Не погоджувемось із зауваженням.</p> <p>1) Воно не відноситься до культури якості.</p> <p>2) Щодо відсутності державного фінансування наукової тематики, то експертам, очевидно, добре відомою є ситуація з фінансуванням наукових</p>
--	--	--	---

			<p>досліджень. На сайті кафедри можна пересвідчитись (http://www.geol.univ.kiev.ua/depts/mineral/ua/science/), що при більш сприятливих економічних обставинах в країні (усі попередні роки) державне фінансування було, завдяки чому було накопичено велику кількість матеріалу, в т.ч. створено Геологічний Депозитарій Українського щита. Крім того, колективом кафедри лабораторії регулярно виконуються госпдоговірні наукові роботи з переліком та результатами яких так само можна ознайомитись на сайті.</p> <p>Зараз в процесі виконання знаходиться кафедральна НДР «Петролого-геохімічне моделювання еволюції земної кори та її провідних рудогенеруючих систем з комплексною оцінкою руд відповідних родовищ та створенням комплементарного геологічного депозитарію», яка розрахована на 5 років, але, на жаль, не фінансується з державного бюджету внаслідок економічної кризи.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність Загальний аналіз щодо Критерію 9: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. В цілому, визначені й оприлюднені чіткі та зрозумілі правила та процедури щодо</p>		<p>Критерій 9. Прозорість та публічність Рівень відповідності (експертна група) - В Рівень відповідності (ГЕР) – В</p> <p>9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних</p>	<p>9.3. Зауваження некоректне Вважаємо, що це зауваження не стосується україномовної освітньо-наукової програми (на україномовну магістерську програму можуть забажати поступити виключно випускники україномовного бакалаврату) і не знижує можливість та цілісність її реалізації за критерієм 9.</p>

<p>організації освітнього процесу, які зафіксовані у відповідних документах. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9. Рекомендовано в подальшому оприлюднювати проекти змін до ОП не пізніше ніж за місяць до його розгляду з метою отримання пропозицій від стейкхолдерів та інших зацікавлених осіб. Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8. В цілому, відповідає визначеному критерію.</p>		<p>заінтересованих сторін та суспільства <i>В принципі зауважень до підкритерію немає, але як зазначалось вище, відсутність англomовної версії сайту робить освітню програму закритою для іноземних потенційних здобувачів освіти..</i></p>	
---	--	--	--

До розділу 3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

Рекомендації ГЕР	Коментар КНУТШ
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми Варто ширше вивчати досвід закордонних ОП не лише через сайти університетів, а забезпечити можливість тривалих стажувань викладачів, щоб побачити процес зсередини, бо наразі таке знайомство було лише з Братиславським університетом.</p>	<p>Рекомендація незрозуміла – відповідь на це питання надана у коментарях до критерію 1 Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми Надзвичайно важливим є вирівнювання дисбалансу між кількістю лекційних годин з одного боку та лабораторних, практичних та семінарських занять з іншого. Для ОП з галузі "Природничі науки" кількість годин для лабораторних робіт в кількості 16 годин проти 568 годин лекцій не витримує жодної критики. Більше уваги приділити дисциплінам вільного вибору: в кожному блоці є лише по 3</p>	<p>З першою частиною рекомендації можна погодитись лише частково, адже значний обсяг практичних вмінь студенти здобувають під час самостійної роботи в наукових</p>

дисципліни	лабораторіях ННІ «Інститут геології» та організаціях партнерах. Рекомендацію щодо дисциплін вільного вибору пропонуємо зняти як некоректну – вільний вибір студентів не обмежується дисциплінами навчального плану.
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання Варто ширше користати з можливостей академічної автономії ЗВО, зокрема при зарахуванні результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.</p>	<p>Відповідно до існуючої зараз нормативно-правової бази це не є компетенцією ЗВО, про що було сказано вище (критерій3). КНУТШ буде вносити зміни до своїх документів після врегулювання даного питання відповідним ЦОВВ, як передбачено Закону України Про освіту (ст..8, п.5). Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою Серйозного доповнення потребують робочі програми навчальних дисциплін, а саме конкретизації інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Одного інформування про це (особливо про загальні критерії оцінювання) здобувачів освіти на першому занятті є замало. Дуже суттєво є створити повноцінну англійську версію сайту не тільки для кафедри мінералогії, геохімії та петрографії а й для інших кафедр, та й Інституту геології в цілому тому що в такому вигляді, в якому він є зараз він не виконує ніякої функції щодо інтернаціоналізації діяльності як Інституту так і кафедр..</p>	<p>Перша частина рекомендації незрозумілою - адже інформація щодо «щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання» детально і чітко виписана у робочих навчальних програмах дисциплін. Пропонуємо її зняти (залишити тільки рекомендацію щодо формування англійської версії сайту).</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність Варто ширше висвітлювати діяльність ЗВО в межах реалізації дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми, особливо це стосується напрацювань, отриманих в рамках реалізації проекту SAIUP (проект сприяння</p>	<p>Заходи із популяризації академічної доброчесності здійснюються і зараз. (див. критерій 5) просто не в тих навчальних дисциплінах які так</p>

<p>академічної доброчесності в Україні), адже саме Ваш ЗВО є одним з 10 університетів України, які беруть в ньому участь. Також варто позитивні практики отримані в межах цього проекту розповсюджувати серед колег академічного співтовариства.</p>	<p>цікавлять автора проекту. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання англійською мовою своєчасно оприлюднені у робочих навчальних програмах дисциплін. Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси Слід пам'ятати, що магістерський рівень це перший науковий рівень і викладацький склад має бути сильним не лише в навчальній діяльності але й не менш сильним і як науковці. Можливо варто звернутись до керівництва ЗВО з пропозицією створення внутрішньої мотиваційної програми для НПП, щоб підняти рівень наукової роботи і в першу чергу якість публікацій, участь в міжнародних дослідницьких проектах тощо.</p>	<p>Така практика вже реалізовується, але буде розширюватись та вдосконалюватись. Система професійного розвитку викладачів існує і вдосконалюється. Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми Формуючи культуру якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою варто особливий наголос робити на науковій компоненті, оскільки, як вже згадувалось, магістерський рівень - це перший науковий рівень. На жаль, аналізуючи звіт про наукову роботу Інституту геології у 2019 році можна побачити, що кафедри мінералогії, геохімії та петрографії ще є куди рости, тому хочеться побажати якнайбільшого прогресу в цьому напрямку.</p>	<p>1) Рекомендація не стосується культури якості; 2) Рекомендація надто загальна – нарощування обсягів і наукових досліджень є актуальним для будь-якого колективу 3) Рекомендація не зовсім коректна – магістерський рівень не є першим науковим. Пропозиція – зняти рекомендацію</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність Для рівня "А" просто необхідною є англійська версія сайту з описом освітньої програми для потенційних закордонних здобувачів вищої освіти.</p>	<p>Рекомендація буде врахована, однак зауважимо що дублювання програм англійською мовою в європейських університетах зазвичай здійснюється тільки у випадках коли програма реалізується і англійською мовою теж. Умовою допуску на дану програму іноземних громадян є знання іноземної мови.</p>

